

Dokument na rokovanie

B9-0165/2024

8.3.2024

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásenia podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku

v súlade s článkom 132 ods. 2 rokovacieho poriadku

o užších väzbách medzi EÚ a Arménskom a potrebe mierovej dohody medzi Azerbajdžanom a Arménskom
(2024/2580(RSP))

Andrey Kovatchev, Željana Zovko, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, François-Xavier Bellamy, Anja Haga, Miriam Lexmann, Lukas Mandl, Sara Skytvedal, Michaela Šojdrová, Tom Vandenkendelaere, Tomáš Zdechovský
v mene skupiny PPE

Uznesenie Európskeho parlamentu o užších väzbách medzi EÚ a Arménskom a potrebe mierovej dohody medzi Azerbajdžanom a Arménskom (2024/2580(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Arménsku, Azerbajdžane a o situácii v Náhornom Karabachu,
 - so zreteľom na Chartu Organizácie Spojených národov, Helsinský záverečný akt a deklaráciu z Alma-Aty z 21. decembra 1991,
 - so zreteľom na Dohodu o komplexnom a posilnenom partnerstve medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu a ich členskými štátmi na jednej strane a Arménskou republikou na strane druhej (ďalej len „dohoda“)¹, ktorá nadobudla platnosť 1. marca 2021,
 - so zreteľom na prejav predsedu vlády Arménska Nikola Pašinjana na plenárnej schôdzi Európskeho parlamentu 17. októbra 2023,
 - so zreteľom na závery druhého politického a bezpečnostného dialógu na vysokej úrovni medzi EÚ a Arménskom z 15. novembra 2023,
 - so zreteľom na skutočnosť, že sa Arménsko stalo 1. februára 2024 zmluvnou stranou Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu,
 - so zreteľom na správu o vykonávaní partnerstva s Arménskom z 12. februára 2024,
 - so zreteľom na piate zasadnutie Rady pre partnerstvo medzi EÚ a Arménskom z 13. februára 2024,
 - so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže 17. októbra 2023 predseda vlády Arménska Nikol Pašinjan vo svojom prejave v Európskom parlamente vyzval na spoločné úsilie o ďalšie posilňovanie vzťahov medzi EÚ a Arménskom a zdôraznil, že „Arménska republika je pripravená priblížiť sa k Európskej únii natoľko, nakoľko to Európska únia považuje za možné“;
- B. keďže Európska rada na svojom zasadnutí 26. – 27. októbra vyzvala vysokého predstaviteľa Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a Komisiu, aby predložili možnosti, ako čo najlepšie posilniť vzťahy medzi EÚ a Arménskom vo všetkých ich rozmeroch; keďže Rada pre zahraničné veci 13. novembra 2023 schválila stanovenie ďalších podporných opatrení; keďže spoločná vyšetrovacia misia Európskej služby pre vonkajšiu činnosť a Komisie v Arménsku v týždni od 27. novembra 2023 potvrdila spoločnú ambíciu oboch strán posilniť spoluprácu vrátane ďalšieho zapojenia

¹ [Ú. v. EÚ L 23, 26.1.2018, s. 4.](#)

v nových oblastiach, ako sú bezpečnosť a obrana, a zintenzívniť odvetvovú spoluprácu;

- C. keďže vzťahy medzi EÚ a Arménskom sú založené na spoločných hodnotách, ako sú demokracia, právny štát, ľudské práva a základné slobody, regionálna spolupráca a aktívne zapojenie v rámci Východného partnerstva s cieľom prispieť k regionálnej spolupráci a stabilite;
- D. keďže od zamatovej revolúcie v roku 2018 Arménsko neustále uskutočňuje reformy zamerané na posilnenie demokracie, justičného systému a protikorupčných inštitúcií;
- E. keďže pod vedením predsedu vlády Nikola Pašinjana Arménsko reaguje na nestabilné bezpečnostné prostredie, vojenské znevýhodnenie voči Azerbajdžanu a nespoľahlivú alianciu s Ruskom tým, že zmrazilo svoje členstvo v Organizácii zmluvy o kolektívnej bezpečnosti (OZKB), a usiluje sa znížiť svoju závislosť od Ruskej federácie v oblasti bezpečnosti a začleniť nových aktérov do svojho balíka bezpečnostných opatrení, napríklad zintenzívnením vojenskej spolupráce s Francúzskom, Gréckom a inými členskými štátmi EÚ;
- F. keďže Ruská federácia sa snaží oslabiť demokratickú dôveryhodnosť Arménska, šíriť chaos a destabilizáciu dezinformačnými kampaňami a využíva vojenské slabiny Arménska v konfrontácii s Azerbajdžanom;
- G. keďže arménske hospodárstvo je stále vo veľkej miere závislé od Ruska, najmä v strategickom odvetví energetiky; keďže predseda vlády Nikol Pašinjan vyzval na zvýšenie pomoci z hospodárskeho a investičného plánu EÚ; keďže v rámci hospodárskeho a investičného plánu sa doteraz mobilizovalo približne 500 miliónov EUR na medziodvetvové investície;
- H. keďže prioritou nového programu partnerstva medzi EÚ a Arménskom, ktorý bol dohodnutý na piatom zasadnutí Rady pre partnerstvo medzi EÚ a Arménskom, bude zvýšenie odolnosti, diverzifikácia arménskeho hospodárstva, posilnenie bezpečnostnej spolupráce a zintenzívnenie investícií ako kľúč k hospodárskej spolupráci;
- I. keďže Azerbajdžan v septembri 2023 po deväťmesačnej blokáde Lačinského koridoru násilne prevzal kontrolu nad zvyšnými časťami Náhorného Karabachu; keďže takmer 140 000 Arménov muselo z tejto oblasti utiecť, v dôsledku čoho v Náhornom Karabachu takmer vôbec nezostalo arménske obyvateľstvo, ktoré tam žilo už stáročia; keďže môže ísť o etnické čistky; keďže neuznaná Republika Arcach prestala existovať 1. januára 2024 po tom, ako jej orgány pod nátlakom odsúhlasili jej rozpustenie;
- J. keďže Arménsko a Azerbajdžan sa zapojili do priamych rokovaní o možnej mierovej dohode, ktorá by mohla otvoriť novú kapitolu v dvojstranných vzťahoch; keďže pretrvávajú nezhody, pokiaľ ide o vymedzenie a vytýčenie hraníc, ako aj o praktické opatrenia týkajúce sa dopravných spojení medzi samotným Azerbajdžanom a jeho exklávou Nachičevan;
- K. keďže v Náhornom Karabachu sa nachádzajú mnohé kostoly, mešity, kamenné kríže a cintoríny; keďže po tom, ako Azerbajdžan úmyselne spôsobil počas vojny v roku 2020 značné škody na arménskom kultúrnom dedičstve, Medzinárodný súdny dvor (MSD) vo

svojom príkaze zo 7. decembra 2021² uviedol, že Azerbajdžan musí „prijat' všetky potrebné opatrenia na predchádzanie činom vandalizmu a znehodnocovania arménskeho kultúrneho dedičstva, a to okrem iného vrátane kostolov a iných miest bohoslužieb, pamiatok, pamiatok, cintorínov a artefaktov, a na ich trestanie“;

- L. keďže azerbajdžanské vedenie naďalej vydáva iredentistické vyhlásenia týkajúce sa zvrchovaného územia Arménska; keďže azerbajdžanské vojsko naďalej okupuje približne 170 km² zvrchovaného územia Arménska;
- M. keďže vo februári 2023 sa začala civilná misia Európskej únie v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) v Arménsku (EUMA) s mandátom monitorovať vývoj na arménsko-azerbajdžanskej hranici a podávať o ňom správy; keďže EUMA môže pôsobiť len na arménskej strane hranice, pretože Azerbajdžan odmieta pôsobenie tejto misie na svojej strane hranice;
 - 1. uznáva a víta skutočnosť, že arménske orgány jasne zdôraznili želanie posilniť a uprednostňovať vzťahy s Európskou úniou; domnieva sa, že Európska únia by mala pozitívne reagovať a v plnej miere využiť tento možný geopolitický posun;
 - 2. nabáda Komisiu a členské štáty, aby začali pracovať na pláne, ako zlepšiť vzťahy EÚ s Arménskom; domnieva sa, že za súčasných okolností je dohoda CEPA nedostatočná a nenapĺňa svoj politický potenciál; domnieva sa, že skúsenosti vyplývajúce z dohôd o pridružení/prehĺbených a komplexných zón voľného obchodu s Ukrajinou, Gruzínskom a Moldavskou republikou by mali slúžiť ako dobrý základ, najmä v súvislosti s postupnou odvetvovou integráciou do jednotného trhu, ktorá by Arménsku mala priniesť hmatateľné výhody na makroúrovni, ako aj na mikroúrovni; víta nový program partnerstva medzi EÚ a Arménskom;
 - 3. domnieva sa, že Arménsko má podľa článku 49 Zmluvy o Európskej únii európske vyhliadky a môže požiadať o členstvo v Európskej únii pod podmienkou, že spĺňa kodanské kritériá a zásady demokracie, dodržiava základné slobody, ľudské práva a práva menšín a pridŕža sa zásad právneho štátu; vyzýva EÚ, aby preskúmala možnosť udeliť Arménsku štatút kandidátskej krajiny a aby v tejto súvislosti poskytla potrebnú podporu;
 - 4. zdôrazňuje súvislosť medzi procesom postupnej integrácie Arménska s EÚ a lepšími vyhliadkami na udržateľný mier na južnom Kaukaze a uvoľnením rozvojového potenciálu celého regiónu;
 - 5. uznáva, že Ruská federácia naďalej výrazne ovplyvňuje arménske hospodárstvo, v dôsledku čoho je Arménsko ohrozené sankciami zo strany Ruskej federácie za jej nezávislé politické a strategické rozhodnutia; domnieva sa, že EÚ musí byť pripravená poskytnúť Arménsku rýchlu pomoc s cieľom zmierniť negatívne dôsledky takýchto nepriateľských krokov;
 - 6. dôrazne nabáda Komisiu a členské štáty, aby sa chopili príležitosti a využili impulz na

² Nariadenie Medzinárodného súdneho dvora zo 7. decembra 2021 o žiadosti o určenie dočasných opatrení na uplatňovanie Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (Arménsko/Azerbajdžan).

vypracovanie individuálne prispôsobeného programu partnerstva pre postupnú politickú a sociálno-ekonomickú integráciu Arménska s EÚ, ktorý by bol doplnený osobitným akčným plánom, s cieľom pomôcť Arménsku znížiť jeho obchodnú závislosť od Ruskej federácie a upraviť existujúce priority partnerstva tak, aby sa urýchlilo zblížovanie právnych predpisov Arménska s *acquis communautaire*;

7. uznáva naliehavú potrebu posilniť spoluprácu medzi EÚ a Arménskom v oblasti bezpečnosti a obrany; dôrazne podporuje snahy Arménska využiť vojenskú podporu poskytovanú prostredníctvom Európskeho mierového nástroja; berie na vedomie pridanú hodnotu pravidelných politických a bezpečnostných dialógov medzi EÚ a Arménskom ako zastrešujúcej platformy pre všetky záležitosti súvisiace s bezpečnosťou; vyzýva na začatie prieskumu posúdenia hybridných hrozieb, ktorý Arménsku pomôže odhaliť hlavné zraniteľnosti a navrhnúť cielené riešenia; žiada, aby bolo Arménsko prizvané na účasť na misiách a operáciách v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ;
8. žiada, aby EÚ poskytla technickú pomoc vnútroštátnym regulačným inštitúciám Arménska, najmä v oblasti jednotného trhu, hospodárskej súťaže a podpory investícií, ako aj pomoc arménskym rastlinolekáckym laboratóriám, aby mohli účinne overovať kvalitu poľnohospodárskych výrobkov určených na vývoz do EÚ; okrem toho žiada, aby sa poskytli nové granty a pôžičky EÚ na podporu hospodárskeho rastu a reforiem v Arménsku sprevádzané ďalším zintenzívnením hospodárskeho a investičného plánu a jeho hlavných iniciatív a aby sa podporilo napojenie Arménska na podmorské elektrické a internetové káble v Čiernom mori a poskytla pomoc arménskemu výboru pre civilné letectvo pri zavádzaní zlepšení, ktoré sú potrebné na to, aby bolo Arménsko vyradené z čiernej listiny EÚ;
9. uznáva nevyužitý potenciál medziľudských kontaktov medzi EÚ a Arménskom; žiada, aby sa uznal pokrok, ktorý Arménsko dosiahlo pri vykonávaní dohôd o zjednodušení vízového režimu a readmisii; domnieva sa, že nastal čas začať dialóg o liberalizácii vízového režimu s Arménskom;
10. víta uzavretie dohody medzi EÚ a Arménskou republikou, ktorá umožní prenos operatívnych osobných údajov medzi Eurojustom a príslušnými orgánmi Arménska v rámci justičnej spolupráce v trestných veciach; zdôrazňuje, že je dôležité pokračovať v prehlbovaní spolupráce medzi EÚ a Arménskom v boji proti trestnej činnosti a terorizmu a pri ochrane bezpečnosti Únie v záujme vzájomného prospechu;
11. vyjadruje podporu činnosti EUMA a zdôrazňuje dôležitú úlohu, ktorú táto misia plní; žiada, aby sa jej mandát predĺžil na obdobie po roku 2025 a aby sa ďalej zvýšil počet jej zamestnancov; opakuje svoje sklamanie z toho, že Azerbajdžan odmietol umožniť pôsobenie misie na jeho strane hranice;
12. zdôrazňuje, že EÚ by mala byť pripravená uvaliť sankcie na jednotlivcov a subjekty, ktoré ohrozujú zvrchovanosť, nezávislosť a územnú celistosť Arménska v prípade akýchkoľvek vojenských operácií azerbajdžanských ozbrojených síl proti zvrchovanému územiu Arménska;
13. vyzýva azerbajdžanské orgány, aby umožnili bezpečný návrat arménskeho obyvateľstva do Náhorného Karabachu, poskytli spoľahlivé záruky ochrany ich práv a majetku a aby

sa zdržali akejkol'vek štvavej rétoriky, ktorá by mohla podnecovať diskrimináciu Arménov; pripomína azerbajdžanským orgánom, že právo na návrat domov je jedným zo základných princípov medzinárodného práva v oblasti ľudských práv;

14. opakovane odsudzuje vojenské vpády Azerbajdžanu na medzinárodne uznané územie Arménska a pokračujúcu okupáciu jeho častí; opakovane zdôrazňuje svoju požiadavku na stiahnutie azerbajdžanských vojsk z celého zvrchovaného územia Arménska; odmieta iredentistické a štvavé vyhlásenia azerbajdžanského prezidenta a ďalších azerbajdžanských predstaviteľov, ktoré ohrozujú územnú celistvosť a zvrchovanosť Arménska, a to vrátane vyhlásení požadujúcich vytvorenie exteritoriálneho koridoru spájajúceho Azerbajdžan s jeho exklávou Nachičevan, a vyjadruje v súvislosti s nimi vážne znepokojenie; varuje Azerbajdžan pred akýmkoľvek potenciálnym vojenským avanturizmom zameraným proti samotnému Arménsku;
15. opakuje, že Európska únia jednoznačne podporuje nezávislosť, zvrchovanosť, územnú celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc Arménska; dôrazne podporuje normalizáciu vzťahov medzi Arménskom a Azerbajdžanom v súlade so zásadami vzájomného uznania územnej celistvosti a nedotknuteľnosti hraníc na základe deklarácie z Alma-Aty z roku 1991, vymedzenia hraníc na základe príslušných máp generálneho štábu ZSSR, ktoré boli poskytnuté oboj stranám, a odblokovania regionálnej komunikácie, rešpektujúc pritom zvrchovanosť a jurisdikciu oboch krajín, a to na základe reciprocitu a rovnosti;
16. nabáda Arménsko a Azerbajdžan, aby pokročili v rokovaní o mierovej zmluve; domnieva sa, že o tejto dohode sa musí rokovať v dobrej viere a na základe uznania zvrchovanosti, územnej celistvosti a nepoužití sily; pripomína, že je mimoriadne dôležité dokončiť proces vymedzenia a vytýčenia hraníc, čo je predpokladom budúcej udržateľnej mierovej dohody;
17. vyjadruje vážne znepokojenie nad neschopnosťou chrániť kultúrne, náboženské a historické dedičstvo arménskeho obyvateľstva Náhorného Karabachu, čo je v rozpore s nariadením Medzinárodného súdneho dvora zo 7. decembra 2021; odsudzuje všetky prípady ničenia, vandalizmu a znesvätenia miest, ktoré pripomínajú stáročia trvajúcu arménsku prítomnosť v Náhornom Karabachu; vyzýva azerbajdžanské orgány, aby zachovali, chránili a propagovali bohaté a rozmanité dedičstvo tohto regiónu;
18. poveruje svoju predsedníčku, aby toto uznesenie postúpila Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, prezidentovi, vláde a parlamentu Arménskej republiky, prezidentovi, vláde a parlamentu Azerbajdžanskej republiky, Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, OSN a Rade Európy.